Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
JEANA RICHARDA DE LA TOURA
od 2. srpnja 2026. [1]

Predmet C-300/25 [Duftošek] [i]

SQ
protiv
YR

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Nejvyšší soud (Vrhovni sud, Češka Republika))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Područje slobode, sigurnosti i pravde – Uredba (EU) 2016/1103 – Nadležnost, mjerodavno pravo te priznavanje i izvršenje odluka u stvarima bračnoimovinskih režima – Članak 1. stavak 1. prvi podstavak i stavak 2. točka (g) – Članak 3. stavak 1. točka (a) – Pojam ‚bračnoimovinski režim' – Bračni drugovi koji su izabrali režim odvajanja imovine – Nekretnina koju su isključivo ti bračni drugovi stekli u suvlasništvo tijekom svojeg braka – Tužba radi razvrgnuća i podjele tog suvlasništva podnesena nakon razvoda"

I. Uvod

1. Bračni drugovi s boravištem u Češkoj Republici, koji su izabrali ugovorni režim odvajanja imovine, stekli su u suvlasništvo skup nekretnina koje se nalaze u Francuskoj. Nakon razvoda njihova braka, jedan od njih pokrenuo je postupak pred češkim sudom radi razvrgnuća i podjele tog suvlasništva, na temelju pravila općeg češkog prava.

2. Nejvyšší soud (Vrhovni sud, Češka Republika), kao sud koji je uputio zahtjev, treba odlučiti o međunarodnoj nadležnosti suda pred kojim je pokrenut postupak. Dvoji o utjecaju povezanosti spora s brakom na to ulazi li on u područje primjene Uredbe (EU) 2016/1103 [2], kojom je definiran pojam „bračnoimovinski režim", ili Uredbe (EU) br. 1215/2012 [3], zbog toga što su bračni drugovi izabrali bračnoimovinski režim koji ne uređuje njihove imovinske odnose i što postojanje suvlasništva među njima ne ovisi o održavanju njihove bračne veze.

[1] Izvorni jezik: francuski

[i] Naziv ovog predmeta je izmišljen. On ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

[2] Uredba Vijeća od 24. lipnja 2016. o provedbi pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka u stvarima bračnoimovinskih režima (SL 2016., L 183, str. 1. i ispravci SL 2017., L 113, str. 62. i SL 2018., L 167, str. 36.)

[3] Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. i ispravci SL 2014., L 160, str. 40., SL 2016., L 202, str. 57., SL 2025./90143, L i SL 2025./90335, L), u daljnjem tekstu: Uredba Bruxelles I.a.

3. Taj zahtjev za tumačenje pojma „bračnoimovinski režim” javlja se u dosad nezabilježenom kontekstu, s obzirom na sudsku praksu Suda u građanskim i trgovačkim stvarima koja je prethodila Uredbi 2016/1103, primjenjivoj u stvarima bračnoimovinskih režima, i na odabire zakonodavca Unije koji iz nje proizlaze.

4. Budući da su iz područja primjene te uredbe isključena pitanja koja se odnose na „prirodu stvarnih prava povezanih s imovinom”[4], da su u području stvarnih prava na nekretninama isključivo nadležni sudovi države članice u kojoj se nekretnina nalazi na temelju članka 24. točke 1. Uredbe Bruxelles I.a te da je suvlasništvo o kojem je riječ uređeno takvim pravima, problematika se nameće od samog početka. Jasno je da se suprotstavljaju dvije privlačne sile, to jest sila prava mjerodavnog za bračnoimovinski režim i sila prava mjerodavnog za stvarna prava.

5. Sudu se time daje prilika da precizno odredi što je obuhvaćeno imovinskim odnosima između bračnih drugova u vezi s brakom ili njegovim razvrgnućem, u vrlo čestom činjeničnom okviru, kad je riječ o zajedničkom stjecanju nekretnine od strane bračnih drugova s odvojenom imovinom. Taj je zadatak složen jer bi tu definiciju trebalo uskladiti s onom izvedenom iz sudske prakse Suda u području stvarnih prava na nekretninama, kojom je omeđeno područje primjene Uredbe Bruxelles I.a i Uredbe (EU) br. 650/2012[5]. Osim toga, nameće se opreznost zbog utjecaja razgraničenja područja primjene Uredbe 2016/1103 na druge vrste suvlasništva koje mogu postojati između (bivših) bračnih drugova, ovisno, po potrebi, o trenutku u kojem dolazi do razvrgnuća suvlasništva (tijekom braka ili nakon njegova prestanka) i na prava trećih.

6. Budući da obrise pojma „bračnoimovinski režim” treba ispitati s aspekta njegove definicije u članku 3. stavku 1. točki (a) Uredbe 2016/1103 i isključenja navedenog u njezinu članku 1. stavku 2. točki (g), izložit ću razloge zbog kojih smatram da:

– taj pojam obuhvaća imovinske odnose bračnih drugova oblikovane u okviru suvlasništva koje nije uređeno ugovornim bračnoimovinskim režimom koji su oni izabrali, i

– spor o razvrgnuću i podjeli suvlasništva na nekretnini ne odnosi se na prirodu stvarnih prava na toj imovini, u smislu te uredbe.

II. Pravni okvir

A. Pravo Unije

1. Uredba Bruxelles I.a

7. Članak 1. Uredbe Bruxelles I.a, koji je obuhvaćen njezinim poglavljem I. naslovljenim „Područje primjene i definicije”, određuje:

„1. Ova se Uredba primjenjuje u građanskim i trgovačkim stvarima, bez obzira na vrstu suda. […]

[4] Vidjeti članak 1. stavak 2. točku (g) Uredbe 2016/1103.

[5] Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (SL 2012., L 201, str. 107.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 296 i ispravak SL 2019., L 243, str. 9.)

2. Ova se uredba ne primjenjuje na:

(a) osobna stanja i pravnu i poslovnu sposobnost fizičkih osoba, stvarna prava koja proizlaze iz bračnog odnosa ili odnosa za koji se prema pravu koje se primjenjuje na takav odnos smatra odnosom s učincima sličnim braku;

[…]”

8. Pod naslovom „Nadležnost”, poglavlje II. te uredbe sadržava više odjeljaka, među ostalim i odjeljak 6., naslovljen „Isključiva nadležnost”. Članak 24. točka 1. prvi stavak, koji se nalazi u tom odjeljku, glasi kako slijedi:

„Sljedeći sudovi države članice imaju isključivu nadležnost, neovisno o domicilu stranaka:

1. u postupcima čiji su predmet stvarna prava na nekretninama ili najam/zakup nekretnina, sudovi države članice u kojoj se nekretnina nalazi.”

2. Uredba 2016/1103

9. Uvodne izjave 15., 18. i 52. Uredbe 2016/1103 glase:

„(15) Kako bi se vjenčanim parovima dala pravna sigurnost u pogledu njihove imovine i kako bi im se ponudila određena predvidljivost, sva pravila koja se primjenjuju na bračnoimovinske režime trebalo bi obuhvatiti u jednom instrumentu.

[…]

(18) Područje primjene ove Uredbe trebalo bi obuhvaćati sve građanskopravne aspekte bračnoimovinskih režima, kako svakodnevno upravljanje bračnom imovinom, tako i likvidaciju tog režima, a osobito kao rezultat rastave para ili smrti jednog bračnog druga. Za potrebe ove Uredbe pojam ‚bračnoimovinski režim’ trebao bi se tumačiti samostalno i trebao bi uključivati ne samo pravila od kojih bračni drugovi ne smiju odstupati, nego i sva fakultativna pravila koja su bračni drugovi dogovorili u skladu s mjerodavnim pravom, kao i sva dispozitivna pravila mjerodavnog prava. On ne uključuje samo imovinske aranžmane koji su posebno i isključivo osmišljeni u određenim nacionalnim pravnim sustavima u slučaju braka, nego i sve imovinske odnose između bračnih drugova i u njihovim odnosima s trećim stranama koji izravno proizlaze iz bračnog odnosa ili njegova razvrgnuća.

[…]

(52) Pravo koje je utvrđeno kao mjerodavno za bračnoimovinski režim trebalo bi uređivati bračnoimovinski režim od razvrstavanja imovine jednog ili oba bračna druga u različite kategorije tijekom braka i nakon njegova razvrgnuća do likvidacije imovine. Ono bi trebalo uključivati učinke bračnoimovinskog režima na pravni odnos između bračnog druga i trećih strana. Međutim, bračni drug može se pozvati na pravo mjerodavno za bračnoimovinski režim protiv treće strane za uređenje takvih učinaka samo ako su pravni odnosi između bračnog druga i treće strane nastali u trenutku kada je treća strana bila upoznata ili je trebala biti upoznata s tim pravom.”

10. Članak 1. te uredbe, naslovljen „Područje primjene”, predviđa:

„1. Ova Uredba primjenjuje se na bračnoimovinske režime.

Ne primjenjuje se na porezne, carinske ili upravne stvari.

2. Iz područja primjene ove Uredbe isključeno je sljedeće:

[…]

(c) obveze uzdržavanja;

(d) nasljeđivanje ostavine umrlog bračnog druga;

[…]

(f) pravo na prijenos ili prilagodbu prava na starosnu ili invalidsku mirovinu stečena tijekom braka, a koja nisu stvorila prihod od mirovine tijekom braka, između bračnih drugova u slučaju razvoda, zakonske rastave ili poništaja braka;

(g) priroda stvarnih prava povezanih s imovinom; i

(h) bilo koje upisivanje u upisnik prava na nepokretnoj i pokretnoj imovini, uključujući pravne zahtjeve za takav upis, te učinci upisa ili neupisa takvih prava u upisnik.”

11. Pod naslovom „Definicije” članak 3. navedene uredbe predviđa u svojem stavku 1.:

„Za potrebe ove Uredbe:

(a) ‚bračnoimovinski režim’ znači skup pravila koja se tiču imovinskih odnosa između bračnih drugova i u njihovim odnosima s trećim stranama, kao rezultat braka ili njegova razvrgnuća;

(b) ‚bračnoimovinski sporazum’ znači svaki sporazum između bračnih drugova ili budućih bračnih drugova kojim oni organiziraju svoj bračnoimovinski režim;

[…]”

12. Članak 6. iste uredbe, naslovljen „Nadležnost u ostalim slučajevima”, određuje u svojoj točki (b):

„Kada nijedan sud države članice nema nadležnost na temelju članka 4. ili 5. ili u slučajevima osim onih predviđenih u tim člancima, za odlučivanje o bračnoimovinskom režimu bračnih drugova nadležni su sudovi države članice:

[…]

(b) na čijem su državnom području bračni drugovi imali [posljednje] uobičajeno boravište ako jedan od njih još uvijek tamo boravi u trenutku pokretanja postupka pred sudom […]”

13. Članak 21. Uredbe 2016/1103, naslovljen „Jedinstvo mjerodavnog prava”, propisuje:

„Pravo mjerodavno za bračnoimovinski režim na temelju članka 22. ili 26. primjenjuje se na svu imovinu koja podliježe tom režimu, bez obzira na to gdje se ta imovina nalazi.”

14. Članak 27. te uredbe, naslovljen „Područje primjene mjerodavnog prava”, određuje:

„Pravom mjerodavnim za bračnoimovinski režim na temelju ove Uredbe uređuje se, među ostalim, sljedeće:

(a) razvrstavanje imovine jednog ili oba bračna druga po različitim kategorijama tijekom i nakon braka;

(b) prijenos imovine iz jedne kategorije u drugu;

(c) odgovornost jednog bračnog druga za obveze i dugove drugog bračnog druga;

(d) ovlasti, prava i obveze jednog ili oba bračna druga u odnosu na imovinu;

(e) razvrgnuće bračnoimovinskog režima te podjela, distribucija ili likvidacija imovine;

(f) učinci bračnoimovinskog režima na pravni odnos između bračnog druga i trećih strana i

(g) materijalna valjanost bračnoimovinskog sporazuma.”

B. Češko pravo

15. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (Zakon br. 89/2012 o Građanskom zakoniku) (u daljnjem tekstu: Građanski zakonik) u svojem članku 708. predviđa da ono što pripada bračnim drugovima, ima imovinsku vrijednost i može biti predmet pravnih odnosa ulazi u zajedničku imovinu bračnih drugova. Prema stavku 2. tog članka, na tu zajedničku imovinu može se primijeniti imovinski režim uspostavljen na temelju zakona, ugovora ili sudske odluke.

16. Na temelju članka 709. stavka 1. Građanskog zakonika, u okviru zakonskog imovinskog režima zajednička imovina uključuje ono što je jedan od bračnih drugova stekao ili što su oba bračna druga zajednički stekla tijekom trajanja braka, osim imovine navedene u toj odredbi.

17. Članak 716. stavak 1. prva rečenica tog zakonika predviđa da bračni drugovi mogu ugovoriti bračnoimovinski režim različit od zakonskog režima.

18. U skladu s člankom 717. stavkom 1. prvom rečenicom navedenog zakonika, među ugovornim bračnoimovinskim režimima nalazi se odvajanje imovine.

19. U skladu s člankom 729. istog zakonika, u okviru režima odvajanja imovine svaki bračni drug može slobodno raspolagati svojom imovinom bez pristanka drugog bračnog druga.

20. Članak 1115. stavak 1. Građanskog zakonika propisuje da su suvlasnici osobe koje zajednički imaju pravo vlasništva na stvari.

21. Članak 1140. tog zakonika predviđa da nitko ne može biti prisiljen na ostanak u suvlasništvu i da svaki suvlasnik u svakom trenutku može zahtijevati izdvajanje svojeg dijela iz suvlasništva, ako se predmet suvlasništva može podijeliti, ili razvrgnuće suvlasništva.

22. U skladu s člankom 1143. navedenog zakonika, ako suvlasnici ne postignu dogovor u pogledu razvrgnuća suvlasništva, o razvrgnuću suvlasništva odlučuje sud na zahtjev jednog od suvlasnika. Ako sud provodi razvrgnuće suvlasništva, istodobno odlučuje o načinu namirenja suvlasnika.

III. Činjenice u glavnom postupku i prethodno pitanje

23. Tužitelj, osoba SQ i tuženica, osoba YR, sklopili su brak 1. svibnja 2015. i odlučili svoje imovinske odnose podvrgnuti ugovornom bračnoimovinskom režimu odvajanja imovine [6] te češkom pravu.

24. Tijekom svojeg braka stekli su suvlasništvo na nekretnini [7] koja se nalazi u Parizu (Francuska), pri čemu je svaki od njih vlasnik idealne polovice, prema navodima osobe SQ [8]. Tijekom 2020. došlo je do prestanka njihova braka. Posljednje uobičajeno boravište bračnih drugova nalazilo se u Češkoj Republici. Predmet spora između bivših bračnih drugova jest razvrgnuće i podjela suvlasništva na nekretnini u suvlasništvu [9].

25. Rješenjem od 26. listopada 2022. Obvodní soud pro Prahu 5 (Sud gradske četvrti Prag 5, Češka Republika), odlučujući u prvom stupnju, presudio je da postupak razvrgnuća i podjele tog suvlasništva potpada pod odnos uređen općim pravom i, posljedično, pod materijalno područje primjene Uredbe Bruxelles I.a. U skladu s člankom 24. točkom 1. te uredbe, za odlučivanje o takvom postupku nadležni su sudovi države članice u kojoj se nekretnina nalazi, u ovom slučaju francuski sudovi.

26. Tu je odluku preinačio Městský soud v Praze (Gradski sud u Pragu, Češka Republika), kojemu je tužitelj, osoba SQ, podnio žalbu. Smatrao je da je spor obuhvaćen područjem primjene Uredbe 2016/1103 jer pojam „bračnoimovinski režim”, koji je autonoman pojam prava Unije, uključuje i sva dodatna pravila koja su bračni drugovi dogovorili u skladu s mjerodavnim pravom. Stoga i režim odvajanja imovine čini bračnoimovinski režim u smislu te uredbe, s obzirom na to da se odnosi na imovinska prava koja proizlaze iz braka. Posljedično, češki sudovi međunarodno su nadležni za odlučivanje u tom predmetu na temelju članka 6. točke (b) navedene uredbe.

27. Protiv te odluke tuženica, osoba YR, podnijela je Nejvyšším soudu (Vrhovni sud, Češka Republika) žalbu u kasacijskom postupku.

6 Češka vlada pojašnjava da se taj režim razlikuje od uobičajenog bračnoimovinskog režima. O činjenici da se ovaj potonji, kojim je uređena bračna stečevina, primjenjuje u nedostatku izbora imovinskog režima uspostavljenog ugovorom, vidjeti komentar članka 708. Građanskog zakonika u: Zuklínová, M., „§ 708”, u: Zuklínová, M., i dr., *Občanský zákoník, Komentář, Svazek II*, Wolters Kluwer, Prag, 2023.

7 U tužbi uloženoj u spis dostavljen Sudu pojašnjava se da je riječ o kompleksu nekretnina koji obuhvaća stan, podrum i sobu. U zahtjevu za prethodnu odluku označen je izrazom „nekretnina”.

8 Kupoprodajni ugovor podnesen u prilogu tužbi osobe SQ ne nalazi se u nacionalnom spisu koji je dostavljen Sudu. Na raspravi je navedeno da se u tom aktu podsjeća na to da su bračni drugovi izabrali režim odvajanja imovine. Upućuje se na pravila francuskog prava primjenjiva na razvrgnuće suvlasništva i, odstupajući od njih, na članak 1469. treći stavak francuskog Građanskog zakonika, kojim se uređuje izračun naknada u slučaju likvidacije bračnoimovinskog režima zakonske bračne stečevine.

9 Iz tužbe koja se nalazi u spisu dostavljenom Sudu proizlazi da se zahtjev nastavlja na razvrgnuće zajednice i da je opravdan nemogućnošću sklapanja sporazuma između bivših bračnih drugova o razvrgnuću i podjeli suvlasništva. Tužitelj predlaže da mu se imovina dodijeli uz isplatu naknade.

28. On naglašava da je spor o razvrgnuću i podjeli suvlasništva koje postoji između bivših bračnih drugova na nekretnini koja im pripada uređen općim pravilima koja su predviđena nacionalnim privatnim pravom [10] i ni na koji način nije povezan s brakom ili s pravom kojim su uređeni imovinski odnosi između bračnih drugova, te da se može smatrati nespornim da se takav postupak smatra građanskom i trgovačkom stvari u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe Bruxelles I.a. Budući da je riječ o suvlasništvu čiji je predmet nekretnina, isključiva međunarodna sudska nadležnost pripadala bi sudovima države članice na čijem se državnom području nekretnina nalazi, u skladu s člankom 24. točkom 1. te uredbe.

29. Međutim, sud koji je uputio zahtjev pita se o utjecaju postojanja braka na rješavanje spora kao i činjenice da suvlasništvo postoji samo između (bivših) bračnih drugova te da proizlazi iz njihova izbora ugovornog režima odvajanja imovine.

30. U tom pogledu pojašnjava da se, prema češkom pravu, suvlasništvo između bračnih drugova koji su izabrali režim odvajanja imovine ne razlikuje od drugih oblika suvlasništva koji su također uređeni općim pravom, uključujući razloge koji mogu opravdati njegovo razvrgnuće ili načine njegove podjele i rok u kojem do njih dolazi.

31. Utvrđuje da se Sud još nije izjasnio o pitanju je li u situaciji poput one o kojoj je riječ posrijedi poseban imovinski spor između bračnih drugova koji izravno proizlazi iz bračnog odnosa ili njegova prestanka [11] koji bi stoga potpadao pod bračnoimovinske režime u smislu Uredbe br. 2016/1103 ili je posrijedi (uobičajeni) imovinski spor između bračnih drugova koji ni na koji način nije povezan s brakom i stoga je riječ o građanskoj i trgovačkoj stvari u smislu Uredbe Bruxelles I.a.

32. U tim je okolnostima Nejvyšší soud (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Je li postupak razvrgnuća i podjele suvlasništva na nekretnini koju su bračni drugovi kao takvu stekli ugovornim uspostavljanjem režima odvajanja imovine postupak koji se odnosi na bračnoimovinske režime u smislu članka 1. i članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe [2016/1103]?”

33. Osobe SQ, YR, češka vlada i Europska komisija podnijele su pisana očitovanja i sudjelovale na raspravi održanoj 16. travnja 2026. tijekom koje su usmeno odgovorile na pitanja koja je Sud postavio.

[10] Sud koji je uputio zahtjev navodi članak 1140. stavak 1. i članak 1143. Građanskog zakonika.

[11] Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, taj kriterij proizlazi iz presude od 27. ožujka 1979., de Cavel (143/78, u daljnjem tekstu: presuda de Cavel, EU:C:1979:83), i rješenja od 14. lipnja 2017., Iliev (C-67/17, u daljnjem tekstu: rješenje Iliev, EU:C:2017:459, t. 30.). Međutim, ta potonja odluka, iako je donesena u okviru razvrgnuća zajednice, odnosi se na situaciju različitu od one u glavnom postupku.

IV. Analiza

34. Prethodnim pitanjem želi se utvrditi međunarodna nadležnost češkog suda pred kojim je na temelju članka 6. Uredbe 2016/1103[12] pokrenut postupak za odlučivanje o zahtjevu za razvrgnuće[13] i podjelu suvlasništva koje proizlazi iz kupnje nekretnine koja se nalazi u Francuskoj od strane bračnih drugova u režimu odvajanja imovine[14]. To se pitanje odnosi na područje primjene te uredbe[15], što dovodi do potrebe da se odrede obrisi pojma „bračnoimovinski režim", kako je definiran u članku 3. stavku 1. točki (a) navedene uredbe i kako se može izvesti iz isključenja iz njezina članka 1. stavka 2. točke (g).

35. Kriterije bi trebalo izvesti uzimajući u obzir granice određene sucu u stadiju provjere njegove međunarodne nadležnosti. Naime, iz sudske prakse Suda o uredbama Unije u građanskim i trgovačkim stvarima proizlazi da sud koji vodi postupak ne ocjenjuje ni dopuštenost ni osnovanost tužbenog zahtjeva, nego isključivo utvrđuje elemente koji u danoj pravnoj situaciji i prema pravu na koje se poziva, opravdavaju njegovu nadležnost[16].

36. Pojašnjavam da me prikaz okolnosti glavnog predmeta, dopunjen na raspravi[17] od samog početka navodi na to da iz razmatranja isključim pojam „bračnoimovinski sporazum", koji se nalazi u članku 3. stavku 1. točki (b) Uredbe 2016/1103, s obzirom na to da bračni drugovi nisu sklopili nikakav sporazum kojim bi uredili suvlasništvo koje postoji između njih radi prilagodbe režima odvajanja imovine koji su izabrali[18].

12 Tom se odredbom uređuje samo međunarodna nadležnost. Posebno nadležan sud zatim se određuje nacionalnim propisima dotične države članice. Na temelju članka 15. Uredbe 2016/1103, sud pred kojim je pokrenut postupak mora provjeriti svoju nadležnost.

13 U češkom pravu razvrgnuće i podjela suvlasništva uređeni su člancima 1140. do 1149. Građanskog zakonika. U francuskom pravu, koje je pravo mjesta u kojem se nekretnina nalazi, razvrgnuće suvlasništva sastoji se, kao što na to podsjeća Stéphane David („La liquidation de l'indivision", *La Semaine Juridique – Notariale et Immobilière*, br. 30. - 34., LexisNexis, Pariz, 26. srpnja 2019., dossier br. 1259, str. 43. do 49.), od utvrđivanja i vrednovanja, s jedne strane, imovine u suvlasništvu, koja se sastoji od stavki aktive i pasive, procijenjenih na dan najbliži podjeli u skladu s člankom 829. francuskog Građanskog zakonika i, s druge strane, različitih kretanja vrijednosti do kojih je moglo doći između suvlasništva i jednog od suvlasnika (primjerice, bilo duga u slučaju isključivog korištenja stvari u suvlasništvu ili ubiranja prihoda od te stvari, bilo tražbine nastale upravljanjem navedenom stvari ili njezinim poboljšanjem), u obliku suvlasničkih obračuna. Osim toga, valja razlikovati to razvrgnuće od likvidacije bračnoimovinskog režima, koja u teoriji nije predviđena za bračne drugove u režimu odvajanja imovine. Međutim, u praksi se često provodi poravnanje računa između bračnih drugova. Vidjeti Collard, F., „Synthèse – Séparation de biens", *JurisClasseur Notarial Formulaire*, LexisNexis, Pariz, zadnje ažuriranje 25. ožujka 2025., t. 18. do 27. Vidjeti također članak 730. češkog Građanskog zakonika o podjeli prihoda od djelatnosti koju bračni drugovi obavljaju u režimu odvajanja imovine zajednički ili koju obavlja jedan od bračnih drugova uz pomoć drugoga.

14 U imovinskom obiteljskom pravu situacija suvlasništva može postojati zbog zajedničke kupnje imovine bračnih drugova koji nisu izabrali bračnoimovinski režim zajednice. Ona može biti i zakonska, nakon razvrgnuća bračne veze razvodom braka (suvlasništvo nakon prestanka zajednice) ili smrću (nasljednička zajednica).

15 Uredba 2016/1103 primjenjuje se među nekim državama članicama, uključujući Češku Republiku, od 29. siječnja 2019. O prijelaznim odredbama i datumu početka primjene te uredbe vidjeti članke 69. i 70. te Joubert, N., „La dernière pierre (provisoire?) à l'édifice du droit international privé européen en matière familiale", *Revue critique de droit international privé*, br. 1, Dalloz, Pariz, 2017., str. 1. do 26., t. 10. o upućivanju na taj datum za sudske postupke i brak.

16 Vidjeti u tom smislu presude od 16. lipnja 2016., Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, t. 44. i navedena sudska praksa), i od 13. veljače 2025., Athenian Brewery i Heineken (C-393/23, EU:C:2025:85, t. 41. do 43. i navedena sudska praksa).

17 Vidjeti bilješku na dnu stranice 8. ovog mišljenja.

18 O kriteriju uređenja bračnoimovinskog režima, koji obilježava pojam „bračnoimovinski sporazum", izvedenom iz teksta članka 3. stavka 1. točke (b) Uredbe 2016/1103, koji ima za učinak isključenje pojedinačnih ugovora sklopljenih između bračnih drugova iz njezina područja primjene, vidjeti Ancel, B., „Article 3", u Corneloup, S., i dr., Le droit européen des régimes patrimoniaux des couples: *commentaire des règlements 2016/1103 et 2016/1104*, Société de législation comparée, Pariz, 2018., str. 34. do 42., osobito t. 7.ii. Vidjeti također Wautelet, P., „Article 3. – Définitions", u Bonomi, A., Wautelet, P., *Le droit européen des relations patrimoniales de couple: Commentaire des Règlements (UE) 2016/1103 et 2016/1104*, Bruylant, Namur, 2021, str. 209. do 346., t. 147. i sljedeće, osobito t. 156., 177. i 180.

A. Prethodne metodološke napomene radi tumačenja pojma „bračnoimovinski režim”

37. Valja utvrditi, kao prvo, poput više autora [19], da se pojam „bračnoimovinski režim” u većini drugih uredaba Europske unije upotrebljava kao kriterij iznimke ili razgraničenja, među ostalim u članku 1. stavku 2. točki (a) Uredbe Bruxelles I.a [20], u članku 1. stavku 2. točki (c) Uredbe Rim I [21], u članku 1. stavku 2. točki (b) Uredbe Rim II [22] i u članku 1. stavku 2. točki (d) Uredbe br. 650/2012. Najpreciznija odredba je članak 1. stavak 2. točka (e) Uredbe Rim III [23]. Njome se određuje da se potonja ne primjenjuje na imovinske posljedice braka. Posljedično, moguće je pozvati se na sudsku praksu i komentare tih članaka radi definiranja pojma „bračnoimovinski režim”.

38. Kao drugo, u presudi od 1. ožujka 2018., Mahnkopf [24], Sud je definirao ono što omogućuje razlikovanje područja primjene dviju uredaba koje se odnose na stvari isključene iz Uredbe Bruxelles I.a, to jest nasljeđivanja i bračnoimovinskih režima. Stoga mi se čini važnim odmah naglasiti da se zahtjev za tumačenje koji je upućen Sudu javlja u drukčijem okviru. Naime, Uredba Bruxelles I.a, koja čini temelj suradnje u građanskim stvarima [25], primjenjiva je u svim državama članicama. To nije slučaj s Uredbom 2016/1103 koja u okviru pojačane suradnje obvezuje samo 18 država članica [26]. Posljedično, pravila o nadležnosti sudova i priznavanju donesenih sudskih odluka, koja počivaju na načelu uzajamnog povjerenja, primjenjuju se samo između država članica koje obvezuje ta uredba. Široko shvaćanje područja primjene navedene uredbe imat će za učinak ograničenje područja primjene Uredbe Bruxelles I.a i neprihvaćanje isključive nadležnosti suda države članice u kojoj se nalazi nekretnina o kojoj je riječ. Sudovi država koje ne obvezuje Uredba 2016/1103 morat će stoga primijeniti unutarnja pravila kako bi odredili svoju međunarodnu nadležnost i priznali donesene sudske odluke. Prema mojem mišljenju, te posljedice ne bi trebale utjecati na tumačenje pojma „bračnoimovinski režim” [27]. U tom pogledu dodajem da valja uzeti u obzir činjenicu da su određena pravila o nadležnosti primjenjiva u situacijama koje se odnose na države koje ne obvezuje Uredba 2016/1103 [28] ili na treće države [29] te da su odredbe o sukobu zakonâ također primjenjive u odnosima s državama koje ne obvezuje ta uredba [30].

19 Vidjeti, među ostalim, Erbarth, A., „Die Auswirkungen der EuGüVO auf das Internationale Privatrecht und die Internationale Zuständigkeit der Wirkungen der Ehe im Allgemeinen (§§ 1353 ff. BGB)”, *Neue Zeitschrift für Familienrecht*, C. H. Beck, München, 2018, br. 6, str. 249. do 253., osobito str. 252., i Looschelders, D., „Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich”, osobito točku 1., naslovljenu „Eheliche Güterstände”, dijela II. naslovljenog „Sachlicher Anwendungsbereich”, u *Münchener Kommentar zum BGB*, sv. 12., C. H. Beck, München, 2024., t. 8.

20 Vidjeti točku 7. ovog mišljenja.

21 Uredba (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I.) (SL 2008., L 177, str. 6.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 109. i ispravak SL 2015., L 66, str. 22.).

22 Uredba (EZ) br. 864/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o pravu koje se primjenjuje na izvanugovorne obveze („Rim II.”) (SL 2007., L 199, str. 40.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 73.)

23 Uredba Vijeća (EU) br. 1259/2010 od 20. prosinca 2010. o provedbi pojačane suradnje u području prava primjenljivog na razvod braka i zakonsku rastavu (SL 2010., L 343, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 13., str. 172. i ispravak SL L, 2025./90664), koja se uobičajeno označava izrazom „Rim III”.

24 C-558/16, u daljnjem tekstu: presuda Mahnkopf, EU:C:2018:138

25 Vidjeti presudu od 9. ožujka 2017., Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193, t. 51. do 53.).

26 Odluka Vijeća (EU) 2016/954 od 9. lipnja 2016. o odobrenju pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka o imovinskim režimima međunarodnih parova, što obuhvaća stvari koje se odnose na bračnoimovinske režime i imovinske posljedice registriranih partnerstava (SL 2016., L 159, str. 16.). Sljedeće države članice ne sudjeluju u njoj: Kraljevina Danska, Republika Estonija, Irska, Republika Latvija, Republika Litva, Mađarska, Republika Poljska, Rumunjska i Slovačka Republika. Broj država koje sudjeluju u pojačanoj suradnji ograničen je i u okviru Uredbe Rim III, ali ne odgovara onomu koji se odnosi na Uredbu 2016/1103.

27 Vidjeti u tom smislu mišljenje nezavisnog odvjetnika M. Szpunara u predmetu Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2017:965, t. 73.).

28 Vidjeti članke 10. i 11. Uredbe 2016/1103 kao i uvodnu izjavu 40.

29 O primjeni „*erga omnes*” pravila o nadležnosti iz Uredbe 2016/1103 vidjeti Bonomi, A. i Wautelet, P., „Introduction”, u: Bonomi, A. i Wautelet, P., *op. cit.*, str. 21. do 106., t. 74. i upućivanje na presudu od 1. ožujka 2005. Owusu (C-281/02, EU:C:2005:120).

30 Vidjeti članak 20. Uredbe 2016/1103 u kojem je utvrđena univerzalna primjena tih pravila.

39. Kao treće, poglavlje I. Uredbe 2016/1103 sadržava članke 1. do 3., koji su posvećeni razgraničenju njezina područja primjene i definicijama, što čini važnu razliku u odnosu na Konvenciju o pravu mjerodavnom za bračnoimovinske odnose [31].

40. Članak 1. te uredbe, kojim se u stavku 1. prvom podstavku razgraničava njezino područje primjene *ratione materiae* u pogledu „bračnoimovinskih režima", prikazan je u doktrini kao odredba koja je odlučujuća za njezino tumačenje, s obzirom na to da taksativno određuje isključene stvari [32]. One koje u njemu nisu navedene smatraju se uključenima ako ulaze u područje primjene navedene uredbe [33].

41. Članak 3. stavak 1. točka (a) Uredbe 2016/1103 definira „bračnoimovinski režim" kao „skup *pravila* koja se tiču imovinskih odnosa između bračnih drugova i u njihovim odnosima s trećim stranama, kao rezultat braka ili njegova razvrgnuća" [34].

42. Kao četvrto, u uvodnoj izjavi 18. te uredbe precizira se da:

– „pojam ‚bračnoimovinski režim' trebao bi se tumačiti samostalno";

– on bi „trebao […] uključivati ne samo pravila od kojih bračni drugovi ne smiju odstupati, nego i sva fakultativna pravila koja su bračni drugovi dogovorili u skladu s mjerodavnim pravom, kao i sva dispozitivna pravila mjerodavnog prava", i

– on „ne uključuje samo imovinske aranžmane koji su posebno i isključivo osmišljeni u određenim nacionalnim pravnim sustavima u slučaju braka, nego i sve imovinske odnose između bračnih drugova i u njihovim odnosima s trećim stranama koji izravno proizlaze iz bračnog odnosa ili njegova razvrgnuća".

[31] Sklopljena u Haagu 14. ožujka 1978., u daljnjem tekstu: Haška konvencija iz 1978. Ta konvencija, koju su ratificirale Francuska Republika, Veliko Vojvodstvo Luksemburg i Kraljevina Nizozemska, stupila je na snagu 1. rujna 1992. O toj konvenciji vidjeti Niboyet, M.-L., de Geouffre de la Pradelle, G. i Fulli-Lemaire, S., *Droit international privé*, 8. izd., LGDJ, Pariz, 2023., odjeljak 4. dijela „Premiers repères", naslovljenog „Rapports de famille patrimoniaux", str. 126. do 142., osobito t. 138. i sljedeće te, za njezinu usporedbu s Uredbom 2016/1103, t. 141. i sljedeće. O odnosima te uredbe s postojećim međunarodnim konvencijama vidjeti njezin članak 62. Naposljetku, o zakonodavnoj povijesti definicije pojma „bračnoimovinski režim" vidjeti Wautelet, P., „Article 3. – Définitions", *op. cit.*, t. 59. i sljedeće.

[32] Vidjeti Lagarde, P., Bergquist, U., i dr., *Commentaire des règlements européens sur les régimes matrimoniaux et les partenariats enregistrés*, 2. izd., Dalloz, Pariz, 2018., t. 1.7 i 1.8 (str. 32. i 33.).

[33] Vidjeti Lagarde, P., Bergquist, U., i dr., *op. cit.*, t. 1.8. (str. 33.). Prema stajalištu Andree Bonomija u „Article 1. – Champ d'application", u: Bonomi, A. i Wautelet, P., *op. cit.*, str. 107. do 201., osobito t. 10., „ta isključenja čine samo negativna ograničenja područja primjene [Uredbe 2016/1103], s obzirom na to da je ono u prvom redu određeno pozitivnim pojmom bračnoimovinskih režima […] Stoga se pitanja koja nisu obuhvaćena tim pojmom nalaze izvan područja primjene [te uredbe], čak i ako nisu spomenuta u članku 1. stavku 2. [navedene uredbe]". Primjera radi vidjeti Wautelet, P., „Article 3. – Définitions", *op. cit.*, o odnosima između bračnih drugova i pravnih osoba, t. 132. do 139.

[34] Moje isticanje. Prema mišljenju Patricka Wauteleta, „Article 3. – Définitions", *op. cit.*, t. 80., taj izraz „pravila", koji se nalazi i u uvodnoj izjavi 18. Uredbe 2016/1103, ne odražava volju za prihvaćanjem definicije koja bi se razlikovala od uobičajenog pristupa u međunarodnom privatnom pravu kad ne bi bila funkcionalna (o takvoj metodi koja se sastoji od „ispitivanja koja je funkcija i koji su ciljevi koji se nastoje postići institutom ili mehanizmom koji je uspostavljen nacionalnim zakonom" vidjeti *ibidem*, t. 78. i 79.). Radi usporedbe vidjeti članak 3. stavak 1. točku (a) Uredbe br. 650/2012. Smatram da valja izvesti zaključke iz sudske prakse Suda o području primjene Konvencije o [sudskoj] nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, potpisane u Bruxellesu 27. rujna 1968. (SL 1972., L 299, str. 32.), kako je izmijenjena naknadnim konvencijama o pristupanju novih država članica toj konvenciji (SL 1998., C 27, str. 1.), u daljnjem tekstu: Briselska konvencija, i uredbi koje su je naslijedile u pogledu pitanja koja se odnose na bračnoimovinski režim. Iz toga proizlazi da je Sud istraživao narav imovinskih odnosa između stranaka u sporu ili njegov predmet, bio on povezan s brakom ili ne. Vidjeti presude de Cavel (t. 7.), i od 31. ožujka 1982., W. (25/81, EU:C:1982:116, t. 7. i 8.), te rješenje Iliev (t. 30.). Sud se također izjasnio uzimajući u obzir svrhu odluke ili pravila o kojem je riječ (vidjeti presude od 27. veljače 1997., van den Boogaard (C-220/95, EU:C:1997:91, t. 22.), i Mahnkopf (t. 40.)). U ovom bi slučaju valjalo ispitati, u posebnoj pravnoj situaciji suvlasništva između bračnih drugova, ulazi li, *ovisno o svrsi prava na koje se poziva*, spor u područje primjene Uredbe 2016/1103 ili je iz njega isključen zbog jedne od kategorija prava navedenih u članku 1. te uredbe.

43. Kao peto, članak 3. stavak 1. točka (a) i uvodna izjava 18. Uredbe 2016/1103 u skladu su sa sudskom praksom Suda koja se odnosi na isključenje bračnoimovinskih režima iz područja primjene europskih instrumenata u građanskim i trgovačkim stvarima. Oni, osim toga, obuhvaćaju odnose bračnih drugova s trećim osobama koji izravno proizlaze iz bračnog odnosa ili njegova prestanka.

44. Stoga valja podsjetiti na tu sudsku praksu kako bi se utvrdilo po čemu ona može, u posebnim okolnostima glavnog postupka, poslužiti tumačenju članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe 2016/1103 (B), prije nego što se konkretizira ono što proizlazi iz okvira utvrđenog tom uredbom, kako u pogledu njezina područja primjene (C) tako i u pogledu granica koje ona određuje u području stvarnih prava ovisno o predmetu pitanja koje treba razmotriti i utvrđivanju mjerodavnog prava (D).

B. Sudska praksa koja je prethodila članku 3. stavku 1. točki (a) Uredbe 2016/1103

45. Sud koji je uputio zahtjev pravilno navodi dvije odluke Suda kojima se definira pojam „bračnoimovinski režim” u okviru isključenja iz područja primjene Briselske konvencije, u njezinu članku 1. drugom stavku točki 1.[35], i Uredbe Bruxelles I.a, u njezinu članku 1. stavku 2. točki (a).

46. U presudi de Cavel, Sud je presudio da „pojam ‚imovinska prava proizašla iz bračnog odnosa’ podrazumijeva ne samo imovinska prava koja su neka nacionalna zakonodavstva osnovala posebno i isključivo u slučaju braka nego i sve imovinske odnose koji proizlaze neposredno iz bračne veze ili njezina prestanka; da se sporovi koji se odnose na imovinu bračnih drugova tijekom brakorazvodne parnice[36] mogu, ovisno o okolnostima, odnositi na ili se naći usko povezanima s: 1. pitanjima koja se odnose na status osoba, 2. imovinskim odnosima između bračnih drugova koji proizlaze neposredno iz bračne veze ili njezina prestanka, 3. imovinskim odnosima koji postoje između njih, ali nepovezano s brakom [, te] da iako oni sporovi koji se odnose na posljednju kategoriju ulaze u područje primjene Konvencije [iz Bruxellesa], oni koji se odnose na prve dvije moraju biti isključeni iz primjene”[37].

47. U rješenju Iliev Sud je, primjenjujući drugi od tih kriterija, utvrdio da se spor između bivših bračnih drugova koji se odnosi na *podjelu pokretnine* stečene tijekom braka odnosi na imovinske odnose koji *izravno proizlaze iz prestanka braka* i nije, stoga, obuhvaćen područjem primjene Uredbe Bruxelles I.a[38].

35 S obzirom na to da se Uredbom Bruxelles I.a stavlja izvan snage i zamjenjuje Uredba Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.), koja je sama zamijenila Briselsku konvenciju, tumačenje Suda u pogledu odredaba potonjih pravnih instrumenata vrijedi i za Uredbu Bruxelles I.a, kad se te odredbe mogu smatrati „istovjetnima” onima potonje uredbe. Vidjeti, osobito, presudu od 16. svibnja 2024., Toplofikatsia Sofia (Pojam domicila tuženika) (C-222/23, EU:C:2024:405, t. 49. i navedena sudska praksa).

36 U ovom slučaju predmet spora bilo je privremeno uređenje imovinskih odnosa između bračnih drugova koje se nametalo u tom postupku koji je bio u tijeku. Vidjeti presudu de Cavel (t. 7. prvi odlomak).

37 Presuda de Cavel (t. 7., drugi do četvrti odlomak)

38 Vidjeti rješenje Iliev (t. 30.). U tom pogledu, Dirk Looschelders, „Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug”, *Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, Gieseking, Bielefeld, 2018., br. 6, str. 591. do 594., osobito str. 593. i 594., pojašnjava da prestanak braka u bugarskom pravu, primjenjivom u ovom slučaju, izravno dovodi samo do nastanka suvlasništva i da bi spor o njegovoj podjeli bio samo *neizravna* posljedica razvoda braka. Iz toga zaključuje da bi činjenica da nastanak navedenog suvlasništva između bivših bračnih drugova ovisi o aspektima koji se odnose na bračnoimovinski režim bila samo preliminarno pitanje koje se ne bi protivilo primjeni Uredbe Bruxelles I.a. Međutim, utvrđuje da je, sa stajališta prava Unije, važno samo utvrditi je li podjela suvlasništva potaknuta prestankom braka ili nema nikakve veze s njime te da se činjenica da je ta podjela obuhvaćena stvarnim pravom ne protivi kvalifikaciji u području bračnoimovinskog režima. Naime, to se opažanje može izvesti iz utvrđenja da je odgovor Suda na pitanja o podjeli usredotočen na njezino razvrgnuće (vidjeti rješenje Iliev, t. 19. i 22.).

48. Kad je riječ o predmetima povodom kojih su te odluke donesene, imovinska pitanja o kojima su odlučivali sudovi koji su uputili zahtjev bila su u prvom od njih povezana s postupkom razvoda braka. U drugom se spor, nastao nakon razvoda braka, odnosio na to je li vozilo stečeno i registrirano na ime supruge zajedničko ili nije, što je radi razvrgnuća trebalo utvrditi prema posebnim pravilima obiteljskog zakonika koja se odnose na zajednički stečenu imovinu [39].

49. Budući da se kriterij koji se temelji na imovinskim odnosima između bračnih drugova koji proizlaze iz braka ili njegova prestanka nalazi u članku 3. stavku 1. točki (a) Uredbe 2016/1103, valja se zapitati primjenjuju li se presuda de Cavel i rješenje Iliev u ovom slučaju po analogiji.

50. Sud koji je uputio zahtjev pravilno je istaknuo ono što opravdava iznošenje zadrški.

51. Naime, u ovom je slučaju situacija drukčija iz dvaju razloga. S jedne strane, spor se odnosi na nekretninu čiji zajednički karakter nije izravno povezan s izabranim bračnoimovinskim režimom, s obzirom na to da su se bračni drugovi opredijelili za režim odvajanja imovine, koji po definiciji ne uređuje nikakvu zajedničku imovinu. S druge strane, pravni režim te nekretnine je opći zakonski režim suvlasništva koji se primjenjuje na sve osobe, bile one u braku ili ne [40].

52. Dodajem da se, iako je imovinski odnos između bivših bračnih drugova u obliku suvlasništva nastao tijekom braka, čini osjetljivim zaključak da on *izravno proizlazi* iz bračnog odnosa zbog izbora bračnih drugova da svoju imovinu odvoje od samog početka svoje zajednice [41]. U tim okolnostima, ne bi li imovinski odnosi koji postoje između njih bili nepovezani s brakom? Takvo bi utvrđenje trebalo dovesti do upućivanja na treći kriterij naveden u presudi de Cavel [42], na temelju kojeg spor ne bi bio isključen iz građanskih i trgovačkih stvari.

53. Posljedično, Sud se poziva da odluči je li činjenica da to suvlasništvo postoji samo između bračnih drugova i da je nužno povezano s njihovim izborom ugovornog bračnoimovinskog režima, koji isključuje svaku zajedničku imovinu, dovoljna za to da se smatra da ta situacija ulazi u područje primjene Uredbe 2016/1103.

54. Odgovor na to pitanje podrazumijeva utvrđivanje u kojoj se mjeri zakonodavac Unije nadahnuo sudskom praksom Suda i prihvatio široko shvaćanje pojma „bračnoimovinski režim” definirajući ga u toj uredbi.

C. Pojam „bračnoimovinski režim” u okviru Uredbe 2016/1103

55. Razni razlozi koji proizlaze iz metoda tumačenja Suda opravdavaju to da se taj pojam shvati ekstenzivno.

[39] Vidjeti rješenje Iliev (t. 15. u vezi s t. 10. i 11. kao i t. 22.).

[40] Za zadrške iste naravi vidjeti Farnoux, E., „Improbable retour en grâce de la théorie générale des conflits de juridictions: naissance d'une règle de compétence purement internationale s'agissant d'une action en partage d'un bien immobilier situé en France”, *Revue critique de droit international privé*, br. 1, Dalloz, Pariz, 2021., str. 106. do 127., osobito str. 125. i 126.

[41] Na raspravi se čak tvrdilo da je namjera stjecanja stvari u suvlasništvu nastala prije braka i ostvarena ubrzo nakon izbora bračnoimovinskog režima.

[42] Vidjeti presudu de Cavel (t. 7., treći odlomak) i točku 46. ovog mišljenja.

1. Tekst članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe 2016/1103

56. Kao prvo, definiciju pojma „bračnoimovinski režim” navedenu u tom članku treba dovesti u vezi s presudom de Cavel u kojoj je navedeno da on obuhvaća „sve imovinske odnose koji proizlaze neposredno iz bračne veze ili njezina prestanka”[43]. Ta je formulacija nadahnuta izrazom u Izvješću P. Schlossera, to jest „imovinskim pravima koja proizlaze iz bračne veze”[44]. U njemu se pojašnjava da „[u]zajamna prava bračnih drugova koja proizlaze iz bračnoimovinskih režima u vrlo velikoj mjeri odgovaraju onomu što vrlo dobro izražava engleski izraz ‚rights in property arising out of a matrimonial relationship' (vlasnička prava koja proizlaze iz bračne veze)”[45].

57. U tom se pogledu spominju poteškoće koje proizlaze iz pojma „bračnoimovinski režim” zbog toga što u Ujedinjenoj Kraljevini i Irskoj ne postoji usporedivi pravni institut. Imovinski odnosi između bračnih drugova ondje su u načelu uređeni općim pravom[46].

58. Također je utvrđeno da pojam „bračnoimovinski režimi” ne obuhvaća u svim „izvornim državama članicama” iste pravne odnose[47]. Tako je P. Schlosser istaknuo postojanje različitih vrsta neisključivih sustava, pri čemu su te države mogle razviti pravne institute specifične za odnose između bračnih drugova, čija je glavna osobitost to da čine sveobuhvatan, ali ne i jedinstven imovinski režim, koji može biti ugovorni ili zakonski i koji se, po potrebi, dopunjuje pravilima o imovinskim odnosima koja su primjenjiva na sve bračne drugove, neovisno o konkretnom bračnoimovinskom režimu koji je usvojen[48].

59. Ti elementi izvedeni iz Izvješća P. Schlossera o raznolikosti pravnih sustava, koji su i danas aktualni[49], čine mi se ključnima. Iz njih zaključujem da *definicija pojma „bračnoimovinski režim” obuhvaća imovinske odnose između bračnih drugova uređene općim pravom, a ne samo sveobuhvatnim pravnim sustavom*.

60. Sud još nije imao priliku odlučiti o tom pitanju jer se izjasnio s obzirom na okolnosti koje su bile obuhvaćene posebnim odredbama kojima se uređuju imovinski odnosi između bračnih drugova, to jest bilo na mjere osiguranja tijekom postupka razvoda braka (presuda de Cavel), bilo na osporavanje zajedničkog karaktera imovine stečene tijekom braka (rješenje Iliev)[50].

61. Kao drugo, ističem da, iako se uvodna izjava 18. Uredbe 2016/1103 odnosi na sve imovinske odnose između bračnih drugova koji „izravno proizlaze iz bračnog odnosa ili njegova razvrgnuća”[51], taj se prilog ne nalazi u definiciji pojma „bračnoimovinski režim” navedenoj u članku 3. stavku 1. točki (a) te uredbe.

43 Vidjeti presudu de Cavel (t. 7., drugi odlomak). U točki 7. trećem odlomku te presude navedeni su sporovi koji se odnose na „imovinsko *pravne* odnose *između bračnih drugova* koji proizlaze neposredno iz bračne veze ili njezina razvrgnuća” ili su s njima usko povezani (moje isticanje).

44 Vidjeti Izvješće P. Schlossera od 9. listopada 1978. o Konvenciji o pristupanju Kraljevine Danske, Irske te Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske Konvenciji o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima i Protokolu o njezinu tumačenju od strane Suda (SL 1979., C 59, str. 71.), u daljnjem tekstu: Izvješće P. Schlossera, t. 50. O vezi s tim izvješćem vidjeti Farnoux, E., *op. cit.*, str. 125.

45 Izvješće P. Schlossera (t. 50.)

46 Vidjeti Izvješće P. Schlossera (t. 43.).

47 *Ibidem* (t. 43.)

48 *Ibidem* (t. 45. i 46.).

49 Vidjeti Wautelet, P., „Article 3. – Définitions”, *op. cit.*, t. 64.

50 Vidjeti točku 48. ovog mišljenja.

51 Moje isticanje. Podsjećam na to da su kriteriji utvrđeni u presudi de Cavel (točka 7.) navedeni na sljedeći način: spor *koji se odnosi na ili je usko povezan s* imovinskim pravnim odnosima *koji izravno proizlaze iz bračne veze ili njezina prestanka*.

62. Poput Dirka Looscheldersa [52], smatram da iz teksta te odredbe, sličnog u različitim jezičnim verzijama [53], treba zaključiti da je sama uzročna povezanost s brakom ili njegovim prestankom dostatan kriterij. Stoga se može zaključiti da se izravna narav veze navedena u presudi de Cavel i rješenju Iliev [54] više ne treba ispitivati.

63. U tim okolnostima valja se uvjeriti da je široko tumačenje pojma „bračnoimovinski režim" zbog teksta članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe 2016/1103 opravdano i s obzirom na ciljeve koje je zakonodavac Unije zadao, strukturu te uredbe i njezin kontekst.

2. Ciljevi zadani Uredbom 2016/1103, njezina struktura i kontekst

64. Kao prvo, zakonodavac Unije jasno je izrazio namjeru da donese instrument kojim će se ukloniti poteškoće s kojima se suočavaju parovi pri upravljanju svojom imovinom ili pri njezinoj podjeli [55], tako da se u Uredbi 2016/1103 objedine sva pravila koja se primjenjuju na bračnoimovinske režime i koja čine odredbe o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju, ili, ako je to slučaj, prihvaćanju, izvršivosti i izvršenju odluka, javnih isprava i sudskih nagodbi [56].

65. Uredba 2016/1103 počiva na temeljnom načelu jedinstva: jedno je tijelo u načelu nadležno za odlučivanje o svim pitanjima koja se odnose na imovinske odnose bračnih drugova, ono primjenjuje jedinstveno pravo [57] koje su bračni drugovi izabrali [58] ili koje je određeno prema objektivnim poveznicama definiranima tom uredbom [59], a koje pod određenim pretpostavkama ima učinke prema trećim stranama [60]. To se pravo primjenjuje na svu njihovu imovinu bez obzira na to gdje se ona nalazi [61] kao i na njihove dugove.

66. Cilj pojednostavnjenja pravne situacije bračnih drugova vrlo se jasno očituje kroz posljedice tog načela jedinstva u području nadležnosti i mjerodavnog prava.

67. Tako je, kada je riječ o nadležnosti, osobito kada je predmet spora nekretnina, volja da se očuva jedinstvo nadležnosti [62] i prava mjerodavnog za cjelokupnu imovinu [63] prevladala nad razlozima za nadležnost sudova države članice mjesta u kojem se nekretnina nalazi. Ta je nadležnost u Uredbi 2016/1103 zamišljena kao supsidijarna [64], dok je u presudi od 17. prosinca 2015., Komu i dr., [65]koja se odnosi na tumačenje članka 22. točke 1. prvog

52 Vidjeti također Looschelders, D., „Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich", *op. cit.*, 2024., t. 10. Prema mišljenju tog autora, činjenica da se taj kriterij nalazi samo u uvodnoj izjavi govori u prilog tumačenju prema kojem izravnost nije središnji kriterij u definiciji pojma „bračnoimovinski režim".

53 Vidjeti verzije na španjolskom („como resultado"), njemačkom („aufgrund"), engleskom („as a result"), talijanskom („in conseguenza") i poljskom („wynikających") jeziku, koje sam mogao provjeriti.

54 Vidjeti točku 47. ovog mišljenja.

55 Vidjeti uvodnu izjavu 8. Uredbe 2016/1103.

56 Vidjeti uvodne izjave 15. i 16. Uredbe 2016/1103.

57 Vidjeti članke 21. i 27. te uvodnu izjavu 52. Uredbe 2016/1103.

58 Vidjeti članak 22. Uredbe 2016/1103.

59 Vidjeti članak 26. Uredbe 2016/1103.

60 Vidjeti članak 28. i uvodnu izjavu 52. Uredbe 2016/1103.

61 Vidjeti članak 21. Uredbe 2016/1103.

62 U slučaju postupka u tijeku koji se odnosi na nasljeđivanje bračnog druga ili na bračnu vezu vidjeti također uvodne izjave 33. i 34. Uredbe 2016/1103.

63 Vidjeti Looschelders, D., „Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug", *op. cit.*, osobito str. 591. i 594.

64 Vidjeti članak 10. Uredbe 2016/1103.

65 C-605/14, u daljnjem tekstu: presuda Komu i dr., EU:C:2015:833

stavka Uredbe br. 44/2001[66], Sud presudio da tužba za razvrgnuće prodajom suvlasništva koje postoji između više osoba na nekretninama koje se nalaze u Španjolskoj, a koju su pred finskim sudom podnijeli suvlasnici s boravištem u Finskoj[67], potpada pod kategoriju postupaka čiji su predmet stvarna prava na nekretninama i koji se nalaze u isključivoj nadležnosti sudova države članice u kojoj se nekretnina nalazi[68], pri čemu se oslonio ponajprije na razloge dobrog sudovanja[69].

68. Kad je riječ o pravu mjerodavnom za imovinske odnose para, nepromjenjivost[70] tog prava dodatno učvršćuje načelo jedinstva. Osim toga, u pogledu nekretnina, valja istaknuti nepostojanje posebne poveznice s pravom mjesta u kojem se nalazi nekretnina za uređenje zaštite obiteljskog doma[71]. Kao što je to određeno u uvodnoj izjavi 53. drugoj rečenici Uredbe 2016/1103, pravila o tom domu obuhvaćena su područjem primjene te uredbe[72]. Nadalje, nije dopušteno predvidjeti primjenu različitih prava za određenu imovinu ili ovisno o njezinoj vrsti[73]. Naposljetku, iz općenitije perspektive, valja utvrditi da navedena uredba obuhvaća ne samo prisilna pravila, nego i fakultativna i dispozitivna pravila[74].

69. Slijedom toga je razvidno da bi *pojam „bračnoimovinski režim" u smislu Uredbe 2016/1103 trebao obuhvatiti sve imovinske posljedice braka, ako one ne ulaze u poseban režim*, kao što su, među ostalim, režim obveza uzdržavanja ili režim kompenzacije prava na mirovinu[75] ili pak nasljeđivanje umrlog bračnog druga[76].

66 Tim se člankom određuje da bez obzira na domicil, u postupcima čiji su predmet stvarna prava na nekretninama ili najam nekretnina, isključivu nadležnost imaju sudovi države članice u kojoj se nekretnina nalazi. Ta je odredba preuzeta u članak 24. točku 1. prvi stavak Uredbe Bruxelles I.a. O njezinu tumačenju vidjeti točku 83. ovog mišljenja.

67 Vidjeti presudu Komu i dr. (t. 13. do 15.).

68 Vidjeti presudu Komu i dr. (t. 28.).

69 Vidjeti presudu Komu i dr. (t. 30.).

70 Vidjeti članak 26. Uredbe 2016/1103, koji se odnosi na prvo zajedničko uobičajeno boravište.

71 Vidjeti u tom pogledu Chikoc Barreda, N., „Entre la lex causae et les lois de police de la lex fori: quelle alternative pour la protection du logement familial dans le règlement ‚régimes matrimoniaux'?", *European Review of Private Law*, br. 3, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, 2019., str. 583. do 615., osobito t. 4. Ta autorica naglašava (t. 5.) razliku u odnosu na Hašku konvenciju iz 1978., s obzirom na to da, u nedostatku izbora prava, članak 26. Uredbe 2016/1103 predviđa povezivanje s pravom države prvog zajedničkog uobičajenog boravišta bračnih drugova nakon braka, što nije bez nedostataka u slučaju mobilnosti bračnih parova (t. 6.).

72 Vidjeti također Erbarth, A., *op. cit.*, str. 252.

73 Vidjeti članak 21. i uvodnu izjavu 43. Uredbe 2016/1103. O razlici u odnosu na Hašku konvenciju iz 1978. i o istovjetnom izboru u Uredbi br. 650/2012 vidjeti Wautelet, P., „Article 22. – Choix de la loi applicable" u: Bonomi, A. i Wautelet, P., *op. cit.*, str. 577. do 676., t. 79. i 81.

74 Vidjeti uvodnu izjavu 18. Uredbe 2016/1103. Nathalie Joubert, *op. cit.*, t. 16., naglašava da uključivanje primarnog režima omogućuje ujednačavanje prava primjenjivog na sve imovinske odnose para, uključujući slučajeve u kojima određeno pravo ne bi poznavalo same pojmove „bračnoimovinskog režima" i „primarnog režima", što čini bitnu razliku u odnosu na Hašku konvenciju iz 1978. Osim toga, valja istaknuti da se takav primarni režim primjenjuje na sve bračne drugove, neovisno o bračnoimovinskom režimu, uključujući režim odvajanja imovine.

75 Ta su pitanja isključena iz područja primjene Uredbe 2016/1103 (vidjeti članak 1. stavak 2. točke (c) i (f) te uredbe). Prema mišljenju Johannesa Webera, „Die Europäischen Güterrechtsverordnungen: Eine erste Annäherung", *Deutsche Notar-Zeitschrift*, 2016., br. 9, str. 659. do 697., osobito str. 665., „bračnoimovinski režim time stječe korektivnu funkciju kao opća norma međunarodnog prava o obiteljskoj imovini" (neslužbeni prijevod).

76 Vidjeti članak 1. stavak 2. točku (d) Uredbe 2016/1103 i presudu Mahnkopf (t. 41). Vidjeti također bilješku na dnu stranice 85. ovog mišljenja.

70. Kao drugo, drugi argumenti koji proizlaze iz strukture Uredbe 2016/1103 idu u prilog tumačenju prema kojem je definicija autonomnog pojma „bračnoimovinski režim” dana u članku 3. stavku 1. točki (a) te uredbe namjerno široka. Oni se mogu izvesti iz odnosa te definicije s člankom 27. navedene uredbe, kojim se uređuje područje primjene mjerodavnog prava [77] tijekom braka i nakon njegova razvrgnuća.

71. Prema stajalištu Petera Mankowskog [78] članak 27. Uredbe 2016/1103 u pozitivnom i netaksativnom popisu nabraja ono što se u svakom slučaju mora obuhvatiti bračnoimovinskim režimom. Dodaje da je tim člankom 27. jasno propisan sveobuhvatni režim kao i načelo jedinstva režima. S obzirom na to kako je osmišljen, pojam „bračnoimovinski režim” u smislu te uredbe iznimno je širok i sam po sebi vrlo heterogen [79].

72. Konkretno, članak 27. točka (d) navedene uredbe određuje da su „ovlasti, prava i obveze jednog ili oba bračna druga u odnosu na imovinu” podvrgnuti pravu mjerodavnom za bračnoimovinski režim. Sara Godechot-Patris i Patrick Wautelet [80] izražavaju mišljenje prema kojem se ta odredba primjenjuje u slučaju stjecanja imovine u suvlasništvu, osobito kada je ono uređeno ugovornim režimom odvajanja imovine. Ne slažem se s tom zadrškom zbog pristupa koji nameće Uredba 2016/1103. U slučaju suvlasništva, imovinski odnosi između bračnih drugova koji su se opredijelili za režim odvajanja imovine, a koji nisu uređeni prisilnim odredbama prava mjerodavnog za bračnoimovinski režim, mogu biti obuhvaćeni samo pravilima općeg prava. Ako se ne uzme u obzir činjenica da je ta posljedica svojstvena tom režimu, područje primjene te uredbe bilo bi ograničeno.

73. Osim toga, članak 27. točka (e) navedene uredbe predviđa da pravo mjerodavno za bračnoimovinski režim uređuje „razvrgnuće bračnoimovinskog režima te podjelu, distribuciju ili likvidaciju imovine”.

74. Neki autori na toj osnovi tvrde da se Uredba 2016/1103 *primjenjuje na podjelu imovine između bračnih drugova, neovisno o tome temelji li se ona na odredbama posebnog bračnoimovinskog režima ili na općim pravilima obveznog ili stvarnog prava, pod uvjetom da postoji bitna veza s brakom* [81] te da je uređenje imovinskih odnosa dovoljno, a da nije potrebno zahtijevati poseban režim koji bi nužno podrazumijevao zajedničku imovinu bračnih drugova [82].

[77] Vidjeti Bonomi, A., „Article 1. – Champ d'application”, *op. cit.*, t. 3.; Wautelet, P., „Article 27. – Portée de la loi applicable”, u Bonomi, A., i Wautelet, P., *op. cit.*, str. 845. do 915., t. 6.; Lagarde, P., Bergquist, U., i dr., *op. cit.*, t. 3.2 (str. 40.); Gallant, E., „Union européenne. – Règlements n° 2016/1103 et 2016/1104 sur les régimes matrimoniaux et les régimes partenariaux”, *JurisClasseur Procédure civile*, LexisNexis, Pariz, 17. lipnja 2021., svezak 3000-80, t. 43., i Weber, J., *op. cit.*, str. 665. Vidjeti, u istom smislu, mišljenje nezavisnog odvjetnika M. Szpunara u predmetu Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2017:965, t. 76. i, o kriteriju raspodjele imovine između bračnih drugova, t. 91.).

[78] Vidjeti Mankowski, P., „Verschiebungen bei der Qualifikation vermögensrechtlicher Beziehungen zwischen den Ehegatten durch die EuGüVO”, *Neue Zeitschrift für Familienrecht*, C. H. Beck, München, 2021., br. 17, str. 757. do 764., osobito str. 758.

[79] U istom smislu, o režimu suvlasništva između bračnih drugova u režimu odvajanja imovine, za pitanja koja se odnose, primjerice, na dugove suvlasništva ili na odštetu jednom od suvlasnika, vidjeti Wautelet, P., „Article 27. – Portée de la loi applicable”, op. cit., t. 67.

[80] Vidjeti Godechot-Patris, S., „Réglementation depuis le 29 janvier 2019”, *JurisClasseur Notarial Formulaire*, LexisNexis, Pariz, 15. rujna 2023., svezak 320, t. 111., i Wautelet, P., „Article 27. – Portée de la loi applicable”, *op. cit.*, t. 74. Kad je riječ o režimu (uobičajenog) suvlasništva, oni izražavaju dvojbe, upućujući na pravo mjesta u kojem se imovina nalazi. O preporuci pristupa od slučaja do slučaja vidjeti Wautelet, P., „Article 1. – Champ d'application”, u: Bonomi, A. i Wautelet, P., op. cit., t. 176. i 177.

[81] Vidjeti Hausmann, R., *Internationales und Europäisches Familienrecht*, 3. izd., C. H. Beck, München, 2024., t. 355. Vidjeti također Godechot-Patris, S., „Compétence juridictionnelle en matière d'action en partage d'un immeuble situé en France”, *Revue Juridique Personnes et Famille*, br. 5, Lamy, Pariz, 2020. Vidjeti usto točku 86 ovog mišljenja o vezi koja se može uspostaviti s člankom 29. Uredbe 2016/1103. Slijedom toga, uslijed nepostojanja bračne veze, razvrgnuće suvlasništva ulazilo bi u područje primjene Uredbe Bruxelles I.a. Vidjeti, naposljetku, točku 68. ovog mišljenja, koja se odnosi na obiteljski dom.

[82] Vidjeti Mankowski, P., *op. cit.*, str. 758. Taj autor ipak pojašnjava da postojanje novčane tražbine jednog bračnog druga prema drugome samo po sebi nije dovoljno da se ona okvalificira kao bračnoimovinska, ako ta tražbina nema nikakve veze s bračnoimovinskim režimom.

75. Posljedično, kad je riječ o situaciji u kojoj su bračni drugovi sklopili brak izabravši režim odvajanja imovine i isključivo zajedno stekli imovinu u suvlasništvu, iz članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe 2016/1103, protumačenog u vezi s njezinim člankom 27., može se zaključiti da je podjela tog suvlasništva obuhvaćena područjem primjene te uredbe i da bi trebala biti uređena pravom koje je određeno navedenom uredbom, neovisno o tome dolazi li do nje prije prestanka braka ili ne.

76. Kao treće, kontekst u koji se uklapa cilj zakonodavca Unije, koji se sastoji od širokog ostvarenja načela jedinstva pravila kojima su uređeni imovinski odnosi parova [83], također ide u prilog širokom shvaćanju pojma „bračnoimovinski režim”. Naime, u određenoj mjeri treba uzeti u obzir to da se Uredba 2016/1103 nadovezuje na Uredbu br. 650/2012. Sud je potvrdio da je „načel[om] jedinstva sudske i zakonodavne nadležnosti […] ta uredba prožeta” u većini slučajeva [84] i da je ono također temelj za pravilo utvrđeno u članku 4. navedene uredbe jer se u tom članku također navodi da to pravilo određuje nadležnost sudova država članica za odlučivanje „o nasljeđivanju u cijelosti” [85]. Međutim, kao što ističu određeni autori [86], dosljednost između Uredbe br. 650/2012 i Uredbe 2016/1103 u praksi ima granice, s obzirom na to da se na imovinske odnose para, s jedne strane, i na nasljeđivanje, s druge strane, mogu primjenjivati dva različita prava, zbog različitih poveznica predviđenih tim uredbama. Osim toga, jedan od ciljeva Uredbe br. 650/2012, da se osigura da sud pred kojim je pokrenut postupak primijeni pravo suda, ne postiže se uvijek u okviru Uredbe 2016/1103 zbog načela nepromjenjivosti mjerodavnog prava [87].

77. Naposljetku, valja naglasiti konkretne rezultate načela jedinstva u području nadležnosti i mjerodavnog prava, koji potvrđuju interes širokog tumačenja pojma „bračnoimovinski režim” u situacijama sličnim onoj u glavnom predmetu. Tako, kada su bračni drugovi u režimu odvajanja imovine suvlasnici više nekretnina koje se nalaze u različitim državama članicama i kada je predmet spora razvrgnuće i podjela svakog od tih suvlasništava, činjenica da je Uredbom 2016/1103 uređeno određivanje nadležnog suda i mjerodavnog prava od velike je važnosti [88]. Povrh toga, prilikom razvrgnuća i podjele suvlasništva između bračnih drugova u režimu odvajanja imovine mogu se postaviti i pitanja povezana s obiteljskim i imovinskim odnosima, što opravdava koncentraciju rješavanja sporova. Može biti riječ o mogućim obračunima između bračnih

[83] Za nevjenčane parove vidjeti Uredbu Vijeća (EU) 2016/1104 od 24. lipnja 2016. o provedbi pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka u stvarima imovinskih posljedica registriranih partnerstava (SL 2016., L 183, str. 30., i ispravak SL 2017., L 113, str. 62.).

[84] Presuda od 7. travnja 2022., V A i Z A (Supsidijarne nadležnosti u nasljednim stvarima) (C-645/20, EU:C:2022:267, t. 21., usporediti s točkama 37., 38., 44. i 45.). Sud je presudio da iz tog načela proizlazi da nacionalno pravilo čiji je glavni cilj određivanje visine nasljednog dijela koji pripada preživjelom bračnom drugu u odnosu na druge nasljednike, *a ne podjela imovine između bračnih drugova*, ulazi u područje primjene Uredbe br. 650/2012. Vidjeti presudu Mahnkopf (t. 40.). Iz toga zaključujem da bi, na temelju navedenog načela, podjela nasljedničke zajednice između nadživjelog bračnog druga i nasljednika preminulog bračnog druga također trebala biti uređena Uredbom br. 650/2012. Vidjeti Lardeux, G., „De certaines hypothèses délicates du droit international privé des immeubles”, *Journal du droit international (Clunet)*, LexisNexis, Pariz, br. 4, 2021., str. 1259. do 1275., bilješka na dnu stranice 28., kao i Péroz, H., i Fongaro, É, „Mai 2019-mai 2020: le droit international privé n'est pas près d'être confiné”, *Droit et Patrimoine*, br. 304, Lamy, Pariz, 2020., osobito dio III. koji se odnosi na „obveze i stvari”.

[85] Vidjeti presudu od 26. ožujka 2026., Isergartler (C-618/24, EU:C:2026:251, t. 43. i navedena sudska praksa). Sud je svoju odluku obrazložio pozivajući se na „načelo jedinstva nasljeđivanja, utjelovljeno posebice u članku 23. stavku 1. Uredbe br. 650/2012, u kojem se ističe da je pravo koje se primjenjuje u skladu s tom uredbom namijenjeno uređivanju *‚nasljeđivanja u cijelosti'*” (moje isticanje). O tom odnosu između mjerodavnog prava i nadležnosti vidjeti Peroz, H. i Fongaro, É, *op. cit.* Hélène Peroz ističe da je *podjela ostavine* navedena samo u članku 23. stavku 2. točki (j) Uredbe br. 650/2012, koji se odnosi na područje primjene mjerodavnog prava, a ne na pravila o nadležnosti sudova. Međutim, smatra da, ako se ta uredba primjenjuje na pravo mjerodavno za podjelu ostavine, to znači da se, *a fortiori*, pravila o nadležnosti predviđena navedenom uredbom primjenjuju u tom području. O analogiji s člankom 23. stavkom 2. točkama (e) i (j) iste uredbe vidjeti i Looschelders, D., „Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug”, *op. cit.*, str. 594.

[86] Vidjeti Bonomi, A., i Wautelet, P., „Introduction”, *op. cit.*, t. 38., i Bonomi, A., „Article 21. – Unité de la loi applicable”, u Bonomi, A., i Wautelet, P., *op. cit.*, t. 5.

[87] Vidjeti Bonomi, A. i Wautelet, P., „Introduction”, *op. cit.*, t. 43. i 60.

[88] Vidjeti članak 21. Uredbe 2016/1103, koji ne sadržava nikakvo ograničenje u pogledu prirode i mjesta na kojem se imovina nalazi.

drugova, primjerice ako je jedan bračni drug financirao imovinu u omjeru različitom od svojeg suvlasničkog dijela utvrđenog prilikom stjecanja nekretnine u uvjetima svojstvenima zajedničkom životu ili o dodjeli obiteljskog doma [89].

78. Na kraju tumačenja pojma „bračnoimovinski režim", kako je definiran u članku 3. stavku 1. točki (a) Uredbe 2016/1103, smatram da on mora obuhvatiti imovinski odnos između bračnih drugova s odvojenom imovinom koji je uspostavljen (uobičajenim) suvlasništvom zasnovanim između njih.

79. Međutim, zbog utvrđenja da su, u pravu Unije, nekretnine predmet posebnih odredaba [90] moraju se naglasiti određena ograničenja koja treba uzeti u obzir u pogledu tumačenja pojma „bračnoimovinski režim".

D. Granice u području stvarnih prava

80. S metodološkog gledišta [91], zbog isključenja navedenih u članku 1. stavku 2. Uredbe 2016/1103, prema mojem mišljenju nije dovoljno utvrditi da suvlasništvo između bračnih drugova u režimu odvajanja imovine ulazi, na općenit način, u pojam „bračnoimovinski režim", kako on proizlazi iz te uredbe. Valja se uvjeriti, ovisno o pitanju koje sud pred kojim se vodi postupak treba riješiti, da ne postoje ograničenja koja se odnose na predmet spora i na mjerodavno pravo.

1. Predmet spora i veza s „prirodom stvarnih prava"

81. Smatram da činjenica da je predmet spora suvlasništvo između (bivših) bračnih drugova ne znači nužno da je on obuhvaćen područjem primjene Uredbe 2016/1103, neovisno o postavljenim zahtjevima [92]. Naime, zbog uske povezanosti prava imovinskih odnosa između bračnih drugova i stvarnih prava [93] te, osobito u takvom sporu, valja se zapitati o području primjene isključenja navedenog u članku 1. stavku 2. točki (g) te uredbe koje se odnosi na pitanja povezana s „prirodom stvarnih prava povezanih s imovinom".

82. Najprije se može utvrditi da, iako se na temelju drugih uredbi sa stvarnim pravima postupa kao s razlogom za isključivost ili isključenje [94], ona nisu nigdje definirana [95].

[89] Čini mi se da se može uspostaviti poveznica s kriterijima razvrgnuća zajednice imovine na temelju češkog prava. Vidjeti informacije koje su dane na temelju članka 63. Uredbe 2016/1103 i dostupne su na sljedećoj internetskoj adresi: https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/property-marriage-civil-partnerships/matrimonial-property-regimes/cz_hr. U vezi s češkim propisima o prestanku režima odvajanja imovine vidjeti Zuklínová, M., „§ 729", u Zuklínová, M., i dr., *op. cit.*, osobito dio III. u vezi sa zajedničkim pravima i obvezama bračnih drugova u režimu odvajanja imovine. Za sažetak francuskog prava, osobito o likvidaciji bračnoimovinskog režima odvajanja imovine i imovine u suvlasništvu, vidjeti Collard, F., *op. cit.*, točke 18 i sljedeće. Patrick Wautelet istaknuo je da se u slučaju postojanja suvlasništva, kada povezuje (bivše) bračne drugove, postavljaju posebna pitanja koja pronalaze odgovor u specifičnom pravu imovinskih odnosa parova („Article 1. – Champ d'application", *op. cit.*, t. 176., i „Article 27. – Portée de la loi applicable",*op. cit.*, t. 67.).

[90] Vidjeti osobito članak 24. točku 1. Uredbe Bruxelles I.a i članak 1. stavak 2. točke (g) i (h) Uredbe 2016/1103.

[91] Vidjeti točku 40. i bilješku na dnu stranice 34. ovog mišljenja.

[92] Vidjeti u istom smislu Wautelet, P., „Article 1. – Champ d'application", *op. cit.*, t. 130., koji predlaže da se uzmu u obzir različite veze i međudjelovanja između, s jedne strane, prava mjerodavnog za stvarna prava i, s druge strane, prava mjerodavnog za imovinske odnose para, kako bi se precizno odredio doseg isključenja navedenog u članku 1. stavku 2. točki (g) Uredbe 2016/1103.

[93] Vidjeti Wautelet, P., „Article 1. – Champ d'application", *op. cit.*, t. 129. i 181. U točki 129. ističe da su „pitanja vlasništva i prisvajanja središnja i strukturiraju pravo imovinskih odnosa" i, u točkama 173. i 177., da je suvlasništvo predmet pravila koja čine važan dio stvarnog statuta, što ipak *ipso facto* ne isključuje primjenu Uredbe 2016/1103.

[94] Vidjeti članak 24. točku 1. Uredbe Bruxelles I.a i članak 1. stavak 2. točku (k) Uredbe br. 650/2012.

[95] O poteškoći da se u određenim slučajevima utvrdi spada li neko pravo u kategoriju stvarnih prava iz članka 29. Uredbe 2016/1103 vidjeti Wautelet, P., „Article 29. – Adaptation des droits réels", u: Bonomi, A. i Wautelet, P., *op. cit.*, str. 993. do 1023., t. 23.

83. Zatim, Sud je definirao tužbe koje za predmet imaju „stvarna prava na nekretninama” u smislu članka 24. točke 1. Uredbe Bruxelles I.a. Presudio je da ta isključiva nadležnost sudova države članice u kojoj se nekretnina nalazi ne obuhvaća sve radnje koje se odnose na stvarna prava na nekretninama, nego samo one među njima koje istodobno ulaze u područje primjene odnosne konvencije ili odnosne uredbe te pripadaju među one koje, s jedne strane, određuju opseg, stalnost, vlasništvo i posjedovanje jedne nekretnine ili postojanje drugih stvarnih prava na toj nekretnini te, s druge strane, osiguravaju nositeljima tih prava zaštitu prava vezanu uz njihov naslov [96]. Najvažniji kriterij jest onaj o mogućnosti isticanja ovlasti dodijeljenih pravom u odnosu na treće [97].

84. Naposljetku, kad je riječ o „prirodi stvarnih prava” koja je također predviđena kao isključenje u članku 1. stavku 2. točki (k) Uredbe br. 650/2012, Sud je presudio da se ta odredba odnosi na *kvalifikaciju* imovine i prava te na određivanje ovlasti nositelja takvih prava [98] i da u područje primjene te odredbe ulaze postojanje i broj stvarnih prava u pravnom poretku država članica („*numerus clausus*”) [99].

85. Osim toga, povezanost isključenja navedenog u članku 1. stavku 2. točki (g) Uredbe 2016/1103 s njezinim člankom 29. [100], naslovljenim „Prilagodba stvarnih prava”, potvrđuje da je cilj tih odredaba zajamčiti autonomiju država članica u području stvarnih prava kako se ne bi nametnulo priznavanje prava na koja se poziva na temelju stranog prava koja bi bila nepoznata.

86. Slijedom toga, isključenje navedeno u članku 1. stavku 2. točki (g) Uredbe 2016/1103, protumačeno s obzirom na njezinu uvodnu izjavu 24., nije primjenjivo kada se, primjerice, pitanje odnosi na to je li imovina koju su zajedno stekli bračni drugovi u režimu odvajanja imovine u suvlasništvu između njih [101]. To je također slučaj sa zahtjevom, poput onog iz glavnog postupka, a kojim se traži razvrgnuće i podjela suvlasništva, s obzirom na to da on dovodi do utvrđivanja prava svakog od bivših bračnih drugova prema pravu mjerodavnom za njihove imovinske odnose [102]. Osim toga, iz članka 29. te uredbe, čiji su predmet stvarna prava koja proizlaze iz imovinskog odnosa između bračnih drugova, može se zaključiti da je bez utjecaja

96 Vidjeti u tom smislu presudu od 17. svibnja 1994., Webb (C-294/92, EU:C:1994:193, t. 14.), i Komu i dr. (t. 26. i navedena sudska praksa). Vidjeti također presudu od 10. srpnja 2019. Reitbauer i dr. (C-722/17, EU:C:2019:577, t. 45).

97 Vidjeti Izvješće P. Schlossera (t. 166.) kao i presude od 10. siječnja 1990., Reichert i Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, t. 12.), i od 10. srpnja 2019., Reitbauer i dr. (C-722/17, EU:C:2019:577, t. 48).

98 Vidjeti presudu od 12. listopada 2017., Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, t. 47.). Tu je definiciju Sud izveo iz obrazloženja prijedloga Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (COM(2009) 154 *final*, str. 5.). U Prijedlogu uredbe Vijeća o [sudskoj] nadležnosti i mjerodavnom pravu te priznavanju i izvršenju odluka u stvarima koje se odnose na režime bračne stečevine (COM(2016) 106 *final*) pojašnjava se glede članka 1. da se ta „[u]redba […] ne odnosi na prirodu stvarnih prava povezanih s imovinom, klasifikaciju imovine i prava ili utvrđivanje prvenstva nositelja takvih prava”, točka 5.1. (str. 7.).

99 Vidjeti presudu od 12. listopada 2017., Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, t. 48.). Sud se oslanja na objašnjenja dana u uvodnoj izjavi 15. Uredbe br. 650/2012 koja se u istom obliku nalaze u uvodnoj izjavi 24. Uredbe 2016/1103.

100 Analogne odredbe nalaze se u članku 31. Uredbe br. 650/2012, čije je područje primjene Sud u presudi od 12. listopada 2017., Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, t. 63.), definirao kao ograničeno na sadržaj stvarnih prava i na njihovo preuzimanje u pravnom poretku države članice u kojem su se stranke na njih pozvale. Taj se članak ne može primijeniti kada je stvarno pravo koje se prenosi „vindikacijskim” legatom pravo vlasništva i kada država članica koja treba priznati njegove učinke poznaje takvo pravo (t. 64. i 65. te presude).

101 Vidjeti Wautelet, P., „Article 1. – Champ d’application”, *op. cit.*, t. 174., i slučaj 14.

102 Vidjeti uvodnu izjavu 52. Uredbe 2016/1103. Vidjeti također Wautelet, P., „Article 1. – Champ d’application”, *op. cit.*, t. 176. i 177.

utvrđenje da su ta prava uređena odredbama različitim od onih o bračnoimovinskom režimu u užem smislu [103]. Naposljetku, mehanizam prilagodbe koji se njime uspostavlja opravdava traženje funkcije stvarnog prava na koje se poziva unutar bračnoimovinskog režima.

87. Stoga smatram da takva analiza stvarnih prava sudjeluje u definiciji pojma „bračnoimovinski režim", kako ju je prihvatio zakonodavac Unije. Tako se čini da isključenje „prirode stvarnih prava" treba tumačiti restriktivno na temelju kriterija koji sucu pred kojim je pokrenut postupak ne nameću razinu ispitivanja zahtjeva koja nadilazi ono što zahtijeva provjera njegove nadležnosti ab initio.

88. Uostalom, iako u ovom slučaju druge granice koje se odnose na mjerodavno pravo ne dolaze do primjene zbog predmeta spora, čini mi se da ih treba istaknuti, jer one ističu činjenicu da određena pitanja koja se ne odnose na „prirodu stvarnih prava" ipak ulaze u područje prava mjerodavnog za stvarna prava te su, posljedično, isključena iz područja primjene Uredbe 2016/1103.

2. Predmet spora i područje prava mjerodavnog za stvarna prava

89. Može se navesti više granica. Tako Patrick Wautelet izlaže da su načini na koje jedan od bračnih drugova stječe stvarno pravo na nekoj imovini uređeni kako pravom mjerodavnim za stvarna prava tako i pravom kojim je uređen način stjecanja imovine [104]. Također je mišljenja, poput drugih autora, da bi se intervencija prava mjerodavnog za stvarna prava mogla ograničiti na akte kojima se konkretno provodi podjela imovine [105].

90. Ograda se mora izraziti i glede provedbe takve podjele koja bi podrazumijevala evidentiranje u upisnik. Formalnosti upisa isključene su iz područja primjene Uredbe 2016/1103, na temelju njezina članka 1. stavka 2. točke (h) [106].

91. Na kraju ispitivanja različitih elemenata ocjene područja primjene Uredbe 2016/1103 ističem, u svrhu tumačenja pojma „bračnoimovinski režim", u bitnome, da:

– se načelo jedinstva u području nadležnosti i mjerodavnog prava definira i ostvaruje tom uredbom radi pojednostavnjenja postupanja s imovinskim odnosima između (bivših) bračnih drugova, zbog osobitosti svojstvenih zajedničkom životu koje oni imaju;

– je rascjepkanost spora zbog mjesta u kojem se nalazi imovina para isključena;

– stjecanje imovine u suvlasništvu isključivo od strane bračnih drugova vjenčanih u režimu odvajanja imovine proizlazi iz bračne veze i *a fortiori* iz tog režima;

[103] Vidjeti Wautelet, P., „Article 29. – Adaptation des droits réels", *op. cit.*, t. 26. Vidjeti također, načelno, za pitanja koja se odnose na prestanak suvlasništva između bračnih drugova, na temelju zajedničkog tumačenja članaka 27. i 29. Uredbe 2016/1103, koje bi ipak trebalo nijansirati u slučaju nepostojanja razlike između prava mjerodavnog za bračnoimovinski režim i režima (uobičajenog) suvlasništva, Godechot-Patris, S., „Article 27", u: Corneloup, S., i dr., *op. cit.*, str. 267. do 281., osobito t. 39.

[104] Vidjeti Wautelet, P., „Article 1. – Champ d'application", *op. cit.*, t. 131. do 133.

[105] *Ibidem*, t. 179. Vidjeti također Looschelders, D., „Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich", *op. cit.*, 2024., t. 11.

[106] Vidjeti uvodne izjave 27. i 28. Uredbe 2016/1103. Osim toga, u području izvršenja sudskih odluka isključivo su nadležni sudovi države članice u mjestu izvršenja. Vidjeti članak 24. točku 5. Uredbe Bruxelles I.a. U presudi od 26. ožujka 1992. Reichert i Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, t. 26. i 27.), koja se temelji na Izvješću P. Jenarda o Briselskoj konvenciji (SL 1979., C 59, str. 1.), zahtijeva se uska veza s „prisilnim ograničavanjem mogućnosti raspolaganja pokretninom ili nekretninom s ciljem osiguravanja djelotvorne provedbe sudskih odluka i vjerodostojnih isprava".

– je činjenica da se primjenjuju opća pravila o imovini bez utjecaja, s obzirom na to da je riječ o jedinom zakonskom okviru kojim bračni drugovi raspolažu u slučaju režima odvajanja imovine i da je njegova svrha urediti imovinski odnos koji proizlazi iz braka ili njegova razvrgnuća, odnosno drugim riječima urediti bračno suvlasništvo. U ovom slučaju, radi rješavanja spora ono služi raspodjeli imovine između bračnih drugova;

– pitanje razvrgnuća i podjele nekretnina u suvlasništvu bračnih drugova nije obuhvaćeno isključenjem, koje se odnosi na „prirodu stvarnih prava” i ima ograničeno područje primjene, i

– članak 27. točka (e) Uredbe 2016/1103 predviđa da se pravom mjerodavnim za bračnoimovinski režim uređuje „razvrgnuće bračnoimovinskog režima te podjela, distribucija ili likvidacija imovine”.

Stoga bi te radnje trebalo provesti na temelju članka 27. Uredbe 2016/1103, pri čemu je pravo određeno u ovom slučaju ono koje su bračni drugovi izabrali za svoj bračnoimovinski režim odvajanja imovine.

92. Naposljetku, tim se široko obuhvatnim pristupom ispunjava, prema mojem mišljenju, zahtjev da se mnogobrojnim kriterijima ne usložnjava sudska provjera međunarodne nadležnosti u stadiju pokretanja postupka pred njim.

93. Posljedično, predlažem Sudu da na pitanje suda koji je uputio zahtjev odgovori potvrdno, uz posljedicu da bi međunarodno nadležan sud bio stoga onaj pred kojim je pokrenut postupak u Češkoj Republici.

V. Zaključak

94. S obzirom na sva prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na prethodno pitanje koje je uputio Nejvyšší soud (Vrhovni sud, Češka Republika) odgovori na sljedeći način:

Članak 1. stavak 1. prvi podstavak i članak 3. stavak 1. točku (a) Uredbe Vijeća (EU) 2016/1103 od 24. lipnja 2016. o provedbi pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka u stvarima bračnoimovinskih režima,

treba tumačiti na način da je:

područjem primjene te uredbe obuhvaćen postupak razvrgnuća i podjele suvlasništva na nekretnini koju su tijekom braka u suvlasništvo stekli bračni drugovi koji su izabrali ugovorni režim odvajanja imovine.